ESTE NECESAR UN MUZEU NAȚIONAL AL SPORTURILOR !

Muzeul este oglinda retrospectivă a omenirii. Muzeul este albumul cu cele mai prețioase amintiri pe care generațiile și le trec una alteia. Dar muzeul este înainte de toate o operă de istorie; și o activitate fără istorie este ca un lucru pierdut, un om fără trecut. Muzeul urmează, deci, și impune, într-un fel, legile științei: culegerea datelor, prelucrarea lor metodică, prezentarea lor. Muzeul trebuie să devină nu numai arhivă, depozit de relicve, colecție sau „aide-mémoire", ci o adevărată școală fără bănci, în care instruirea se face vizual. La muzeu, pe temeiul trecutului se poate înălța cunoașterea și mai buna înțelegere a prezentului și viitorului. Nu este oare comparația una din premisele cunoașterii ?

Toate aceste puncte de vedere ne-au îndemnat să pledăm pentru înființarea unui muzeu național al sportului. Succesele obținute de mișcarea noastră sportivă in ultimele două decenii nu trebuie să ne facă să uităm începuturile timide ale performanțelor. Simpla inventariere a succeselor, etapă cu etapă, ar constitui piese de muzeu. Este îngrijorător să se poată pune în țara noastră întrebarea, firească de altfel: **unde pot fi văzute medaliile olimpice, trofeele cucerite în ultimii 20 de ani de sportivii români ?** Din păcate, nu cunoaștem vreun resort al organizației noastre care să fi păstrat undeva, în mod sistematic, toate amintirile palpabile ale celor mai de seamă evenimente sportive din ultimii 20 de ani: afișe, programe, cupe, medalii, insigne, diplome, documente, albume, cărți sportive, echipamente purtate sau materiale folosite de sportivii fruntași, bilete de intrare la competițiile memorabile, programe, fotografii etc.

Cu atît mai dificilă devine desigur reconstituirea unei perioade ce se întinde între limitele celor 9—10 decenii cît numără istoria sportului în România. Reconstituirea și reconsiderarea în spirit științific a acestei epoci este o datorie față de generația tînără de sportivi. Cultivarea tradițiilor valoroase — și în sportul nostru acestea nu lipsesc — este deopotrivă și o operă educativă. Fiecare sportiv de astăzi e bine să știe cum au făcut sport înaintașii. Nu este normal să lăsăm pe cineva să creadă că abia ieri am aflat ce înseamnă sportul. Noi știm că de la 23 August 1944 practicăm altfel sportul, că avem de atunci un sport nou. Dar și înainte în țara noastră oamenii au făcut sport, după legile și cu toate greutățile vremii. Este însă important de pe ce poziții privești aceste lucruri !

Se desprinde de aici ideea conjugării eforturilor pentru **întocmirea istoriei sportului românesc** (de prea mulți ani absentă și în sfîrșit pe curînd promisă de conf. univ. Emil Ghibu și asistentul său Ion Todan) și pentru **înființarea unui muzeu al sportului românesc.** Activitățile acestea merg mînă în mînă pentru că stringerea și culegerea datelor și documentelor pentru una este direct folositoare și celeilalte.

Muzee sportive există în multe țări ale Europei și din acest punct de vedere sîntem rămași în urmă. S-au făcut cunoscute prin prezentarea lor artistică și prin eficiența morală: Muzeul Comitetului Internațional Olimpic de la Lausanne, Muzeul de gimnastică și sport de la Basel, muzeele sportive de la Stockholm și Helsinki, muzeul de cultură fizică de la Praga, muzeul sportiv de la Varșovia, muzeele privind istoria sporturilor de iarnă și în special a schiului din țările scandinave și din Austria.

În afara unor timide încercări, nu s-a făcut la noi aproape nici un efort riguros, sistematic, pentru punerea bazelor unui muzeu sportiv. Din cauza aceasta o mulțime de documente, de relicve, de testimonii sînt pe cale de a pieri sau vor dispare. Trebuie să ne gîndim că majoritatea suvenirurilor, pieselor rare, cărților și publicațiilor sportive vechi, plachetelor, insignelor, cupelor, medalilor, diplomelor, premiilor, adesea chiar majoritatea materialelor sportive de altădată se află în proprietate particulară. Nu a zăcut oare — înainte de a ajunge la Muzeul orașului — un bătrîn velociped, supus ruginirii și distrugerii, într-o curte din str. Dr. Felix din București? Medalia olimpică de bronz, diploma de onoare și fotografiile meciurilor noastre din turneul olimpic de rugbi de la Paris (1924) se află într-un scrin personal. Sportivi vechi din țara noastră (Mircea Iconomu, Virgil Ion, Octav Luchide, Virgil Economu, Felix Țopescu, D. Raiciu, N. Marinescu și mulți alții) posedă fără îndoială nenumărate mărturii ale activității sportive din trecut. Toate amintirile trecerii prin viața sportivă a primului nostru campion olimpic, Iosif Sîrbu, ar sta cu cinste într-un muzeu sportiv.

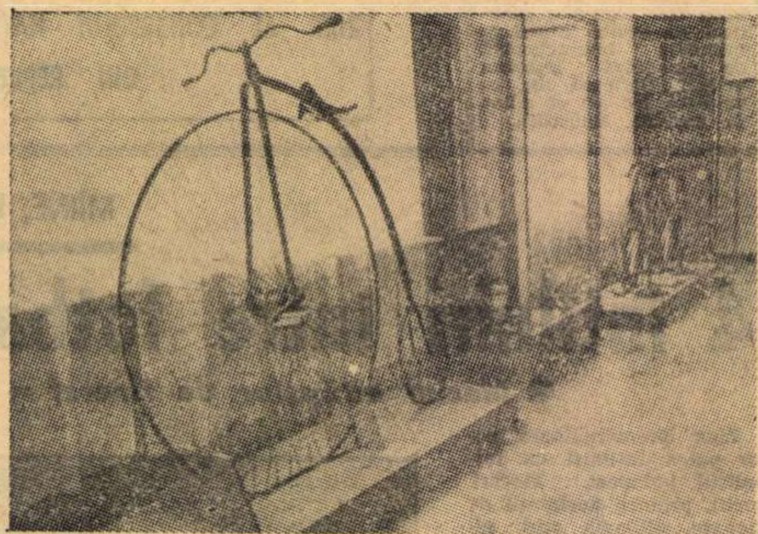
Prima sarcină a unei asemenea instituții muzeologice ar fi, deci, stringerea obiectelor care prezintă vreun interes istoric, științific sau artistic. Aceasta se poate realiza prin daruri sau achiziții. Federațiile sportive și cluburile în primul rînd trebuie să aprovizioneze muzeul cu materiale. (Unde sînt documentele numeroaselor aniversări de cluburi sau federații ?). Se va recurge bineînțeles și la sprijinul muzeelor existente (arheologic, de științe naturale, militar, folcloristic etc.), ca și al bibliotecii, arhivei și magaziei Institutului de cultură fizică. De mult interes s-ar bucura, desigur, reconstituirea în machete sau în fotografii panoramice a vechilor stadioane (ONEF, Federației, Romcomit).

Fără îndoială că succesul unei asemenea acțiuni nu poate fi asigurat decît cu participarea unor oameni inimoși, iubitori pasionați ai sportului, cunoscători competenți și de bun gust. Printre ei, sufletul activității trebuie să fie custodele viitorului muzeu.

Relațiile cu muzeele străine de specialitate pot fi de mare folos prin schimburi de exponate, prin schimburi regulate de documentație, informații și materiale propagandistice.

Nu pretindem a fi epuizat subiectul. Nu am făcut decît să spunem ceea ce credem în acest domeniu care lipsește deocamdată sportivilor noștri, dar care le va deveni desigur scump în curînd.

Mărturisim că gîndurile acestea ne-au revenit după vizita făcută la Muzeul sportiv din Brașov, încercare foarte izbutită, un început demn de toată lauda, o pildă pe care o dorim molipsitoare !

Velociped de la sfîrșitul sec. XIX, rulat pe șosele de la Viena la Mediaș !

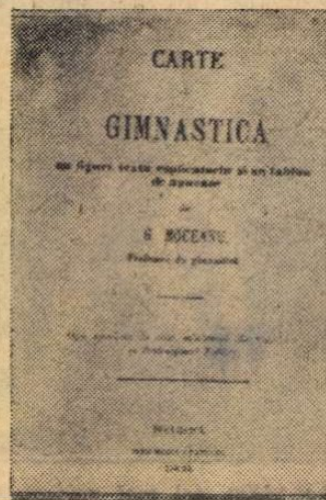
AR PUTEA FIGURA ÎN MUZEU

- **Centurile de campion european și mănușile de box ale lui Lucian Popescu.**
- **Pantofii cu cuie ai recordmanei mondiale Iolanda Balaș.**
- **Velocipedul lui Alois Pucher (aflat la Muzeul de istorie a orașului București).**
- **Revista „Radfahr-Chronik" din München (21 august 1897) care publică pe prima pagină biografia „ciclistului român — Alois Pucher".**
- **Afișul din 1815 anunțînd „fuga mare cu prinsoare" a Carolinei Paukert pe străzile Bucureștiului (afiș aflat la Muzeul de istorie a orașului).**
- **„Statutele Societății de dare la Semn, Bucuresci" (1874).**
- **„Capa de internațional de rugbi" (o bonetă aflată în posesia unuia din primii noștri jucători, Mircea Iconomu).**
- **Bobul lui Al. Frim și I. Dumitrescu, campioni mondiali în 1934.**
- **Tricourile fotbaliștilor celebri de altădată (Dobay, Sepi, Baratki, Humis, Guga, Ozon, Petschowski etc.).**
- **Automobilul cu care Petre Cristea a repurtat succese în raliul Monte Carlo.**
- **Floreta, masca și mănușile campioanei mondiale Olga Orban-Szabo.**
- **Amintirile boberului și pilotului Alexandru Papană.**
- **Paleta campioanei mondiale de tenis de masă Ella Constantinescu.**
- **Canoea dublului campion olimpic Leon Rotman.**
- **Parașuta recordmanei mondiale Elena Băcăoanu.**

Medalia olimpică de argint (1936) a călărețului român Henri Rang

- **Prima bicicletă din „Turul României" a lui Nicolae Ion Țapu.**
- **Vechile haltere ale tipografului de altădată, ale antrenorului emerit de azi Ștefan Petrescu.**
- **Fotografiile fostului campion european de box Toma Aurel.**
- **Una dintre garniturile de șah ale lui Mihail Sadoveanu.**
- **Pioletul alpinistului Emilian Cristea.**
- **Medaliile vechiului luptător [illegible]an Chirtop.**
- **Prăjina de bambus a lui Zeno Dragomir.**

Prima carte românească de gimnastică (1869) a profesorului G. Moceanu

- **Unul dintre bastoanele de drumeție ale lui Calistrat Hogaș.**
- **Un număr al primei reviste românești de șah, editată în 1916 de maestrul Ion Gudju.**

(Lista rămîne deschisă. Vom insera cu plăcere noile sugestii ale cititorilor noștri, în așa fel încît custodele viitorului muzeu să aibă de unde alege...).

ARGUMENTUL BRAȘOVULUI

O casă roșie, din cărămizi aparente, placate pe alocuri cu elemente decorative din lemn, o clădire zveltă, cu foișoare parcă traforate sub umbra blîndă a Tîmpei. O fotografie în sepia, îngălbenită de vreme, ne-o recomandă drept sediul clubului brașovean de patinaj din 1910. Dar casa e mult mai veche: în altă fotografie i se străvede conturul pe fundalul terenului de gimnastică și sport unde brașovenii au înălțat aparate complicate de acrobație și la poalele cărora făceau exerciții de scrimă pe la 1860. Terenul acesta este cel pe care, azi, în lumina filtrată a toamnei, Nonel Racoviță își muștruluiește ciracii întru tenis...

Am urcat treptele casei pe care o evocăm cu firească emoție. Pentru un muzeu, vecinătatea e potrivită: alături tronează resturi din cetatea Brașovului, din fortificațiile Țării Bîrsei. Iar în sala lungă în care intrăm, silențioasă, invitînd la meditație, se află încercarea pastilată de a retrasa istoria sportului din regiunea Brașovului. Încercare plină de afecțiune pentru trecut, demnă de admirație în nobila ei intenție. Vechile tradiții sportive din această parte a țării — unde s-au practicat pentru prima oară gimnastica, handbalul, alpinismul, schiul — pot contribui substanțial la istoria sportului românesc. Un memento simbolic fi-l oferă chiar primul exponat de lîngă intrare, steagul junilor din Scheii Brașovului (1929), pe care se citește deviza, o inscripție în fir de mătase: „Păstrați obiceiurile strămoșești !". Evoluția modernă a sporturilor, cu tehnica lor înaintată, ne împiedică să credem că vom repeta (în afara unor împrejurări festive) jocurile junilor scheieni, dar mărturisim un sincer fior la vederea micilor buzdugane, ornate cu tricolor, pe care le mînuiau pe tăpșanele Bîrsei în întreceri adolescentine. Un fior egal cu cel pe care ni-l stîrnește, la muzeul din Constanța, vederea anticelor strigilii (răzuitoare folosite după luptă în palestre)...

Vitrinele și obiectele direct expuse secționează sala după criteriul disciplinelor sportive. Nu pentru că vine vremea gerului, ci pentru că ne amintesc copilăria omenirii, ne oprim întîi la etalajele sporturilor de iarnă. Cîtă istorie umană e comprimată în patinele din os, lemn sau metal, datînd de la sfîrșitul secolului XIX, păstrate la Sighișoara ? Cîtă temeritate la cei ce au pornit întîia dată pe pantele înzăpezite cu tălpice la picioare ? Primii schiori au parcurs în grup muntele Clăbucet prin 1892. Schiurile sînt cele vechi, de pe vremea lui Zdarski, cu legături simple și bilgeri cu băț de bambus. Dacă la 12 februarie 1909 sînt semnalați primii zece concurenți pe un traseu de 7,5 km, între Poiana Mică și Livada Poștei, apoi cu atît mai mult ne impresionează fotografia cu doi ani mai tîrziu (1911) prezentînd schioare în fuste lungi, cu număr de concurs, sprijinindu-se în unicul băț lung, pe pîrtiile din Poiana Postăvarului.

Steagurile vechilor societăți sportive ardelenești, cu numele membrilor bătute în argint pe bastonul portdrapel, sînt printre elementele cele mai prețioase ale muzeului. Asociația gimnaștilor din Agnita (1893) etalează pe stindard efigia „părintelui gimnasticii", Jahn. Echipa sportivă de popice din cartierul românesc Blumăna—Brașov (1922) și-a împodobit drapelul cu o strașnică deviză popicărească: „Bate mult !". Deși au trecut exact o sută de ani de la înființarea ei, Asociația de tir din Sighișoara e prezentă, în afara steagului, cu o colecție de insigne, sigiliul societății, o armă de epocă, o fotografie de grup după un concurs din 1870 (!) și statutul asociației tipărit la 1866 „cu aprobarea reprezentantului guvernatorial, Poruțiu". (Poate ar fi cazul, la acest inedit centenar, ca Federația de tir să sprijine organizarea unei serbări cîmpenești, cu demonstrații și întreceri populare, la Sighișoara).

Sportul cu cele mai variate mărturii (de la curiozități pînă la obiecte de mare valoare) rămîne ciclismul. Bicicleta din lemn, „cu sistem Michaux" (adică dotată cu pedale la roata din față) după cum precizează prospectul vienez din 1869, stă alături de velocipedul (sfîrșitul sec. XIX) cu care se presupune că a fost efectuată o cursă Viena — Mediaș, dar care ne duce nemijlocit cu gîndul la „aventura velocipedică" București — Brașov (1894) a scriitorului Alexandru Macedonschi și a dascălului său sportiv Constantin Cantilli (cartea, relatînd odiseea ciclistă, se află în muzeu). După testimoniile materiale, Mediașul pare să fi fost un extraordinar centru ciclist: la 1894 avea nu numai un club al bicicliștilor (potrivit steagului), ci și un velodrom (potrivit unei fotografii de epocă) ! Figura proeminentă a fiefului ciclist de pe Tîrnava Mare a fost Adolf Haltrich, participant la multe concursuri pînă și în Germania, posesor al unei diplome care-l proclamă: „campion ciclist al Ardealului, în proba de coastă (50 km), pe 1898/99". Tradiția de aci, care merge — după moda vieneză — pînă la „balul mascat al bicicliștilor — sîmbătă 15 februarie 1908" (conform unui placat original), i-a contaminat probabil și pe vecinii din Agnita, unde tăbăcarul W. Schnabl concura încă din 1907 și se antrena în urma motocicletei în 1910 (devansînd astfel cursele cu antrenament mecanic) ! Și istoria continuă, pînă la brașovenii mai apropiați de noi: Nae și Traian Chicomban.

Cu toată parțialitatea inerentă, atletismul a concentrat, sentimental, toată pasiunea brașovenilor de azi. Simți — ca în tot muzeul de altfel — dăruirea pentru sport, atașamentul romanțios și tonic, cu care ne-a obișnuit, ne-a copleșit adesea și ne-a încurajat, Virgil Ludu. În orașul în care, la 1898, se desfășurau primele întreceri de alergări, sărituri și aruncarea pietrei, este firească venerația pentru colecția de trofee a maratonistului balcanic Ludovic Gàl (dar unde sînt amintirile maratonistului olimpic Vintilă Cristescu ?), trofeele atleților Emil Pandrea, Ionescu Crum, Ion Baboie, Victor Pop, Aurel Coman, cărora, în cartea de impresii, Constantin Herold a promis să le adauge pe ale sale. Tot aici, în vitrina alăturată, dedicată voleiului, se străvede nu numai pasiunea jucătorului de renume, ci și rigoarea muzeografului de dată mai recentă, Nicolae Bărbuță.

Sînt prezentate și vitrinele turismului, handbalului (destul de văduvită în raport cu tradiția locală), fotbalului (unde zac amintirile de la „Colțea" ?), precum și o importantă colecție de peste 1 300 de insigne sportive aparținînd prof. Iuliu Beke. Dar pentru a nu concura viitorul catalog al muzeului, nici registrul-inventar (inexistent !), să spunem cîteva cuvinte în final despre inestimabila valoare a unor cărți expuse. În primul rînd despre cartea de șah în limba latină tipărită în sec. XVIII la Oradea de un anume Ignat Ioan, care poartă pe frontispiciu textul înflorit după uzul vremii: **„Informationes speculativae et practicae, de ingenioso et artificiali scruporum lusu SCHACH".** Acesteia i se alătură cartea, în limba germană, **„Indicații pentru învățarea călăriei"**, tipărită în 1761 la Frankfurt pe Oder și aflată la ediția a doua ! Și pentru că e vorba de profesiunea noastră, să ne fie iertată slăbiciunea de a adăuga o interesantă revistă sportivă trilingvă (în română, germană, maghiară) al cărei prim număr, apărut la Brașov la 1 august 1921, își explica titlul: „Goal !", prin dubla semnificație a cuvîntului englezesc în care intră și conceptul de poartă și înțelesul scop; același număr cuprinde un articol, a cărui actualitate nu s-a stins după aproape o jumătate de secol: **„Să ne ocupăm mai mult cu atletica !"**

★

Muzeul sportiv din Brașov este deschis zilnic (cu excepția zilei de luni) între orele 10—13 și 15—18. Un custode stă la dispoziția vizitatorilor. Pentru grupuri, metodiști, specialiști, recomandăm competența unuia din neobosiții realizatori ai muzeului, tov. Vasile Ristache (C.R.E.F.S.).

Pagină realizată de
VICTOR BĂNCIULESCU